

URČENÍ HODNOTY INDIKÁTORU 5 00 10 „PODÍL DĚTÍ DO 3 LET UMÍSTĚNÝCH V ZAŘÍZENÍ PÉČE O DĚTI“

Technická zpráva z 1. vlny výzkumu

ČERVENEC 2017

PARAMETRY VÝZKUMU

Název: Zjištění hodnoty indikátoru 5 00 10 - Podíl dětí do 3 let umístěných v zařízení péče o děti a vybraných kvalitativních údajů

Předmět: Určení hodnoty indikátoru 5 00 10 „Podíl dětí do 3 let umístěných v zařízení péče o děti“. Pro určení hodnoty indikátoru byla získána hodnota čitatele, tj. počet dětí ve věku 0-3 let umístěných v zařízeních péče o děti. Hodnota jmenovatele, tj. počet dětí ve věku 0-3 roky s trvalým bydlištěm v Praze, který vstupuje do výpočtu indikátoru, je veřejně dostupným údajem.

Dítětem do 3 let je myšleno dítě, které dovrší 3 roky svého věku 1. července nebo později.

Za „navštěvující“ je považováno takové dítě, které je umístěno v zařízení pravidelně alespoň jeden den v týdnu.

Lokace: Území hlavního města Prahy

Zadavatel: Hlavní město Praha

Realizátor: STEM/MARK, a. s.

SBĚR DAT

Termín sběru dat: 8. 6. - 30. 6. 2017

1. Databáze

Před samotným sběrem dat bylo třeba vytvořit databázi cílové skupiny – tedy databázi zařízení péče o děti v předškolním věku. Vytvořená databáze obsahuje kontakty na mateřské školy, dětské skupiny, mikrojesle a „jiná zařízení“ (převážně jesle a blíže nespecifikované soukromé subjekty) fungující na území Hlavního města Prahy. Při tvorbě databáze byly brány v úvahu jednak oficiální kanály MŠMT, zdroje doporučené zadavatelem v rámci výběrového řízení této zakázky, a také různé další zdroje shromažďující údaje o jednotlivých zařízeních. Seznam zdrojů je součástí přílohy tohoto dokumentu.

Cílová skupina:

- zařízení, která spadají pod zákon č. 561/2004, Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, tj. mateřské školy
- dětská skupina na základě zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- mikrojesle - veřejná služba péče o děti, která nabízí pravidelnou profesionální péči o děti od 6 měsíců do 4 let v kolektivu maximálně 4 dětí
- „Jiná zařízení“ - subjekty, u kterých není na první pohled zřejmé, o jaký typ zařízení se jedná – jde tedy o jesle, školičky apod.

Oproti původním plánům bylo upuštěno od oslovení zařízení provozovaných na základě vázané živnosti „Péče o dítě do 3 let v denním režimu“ a také zařízení provozovaných na základě volné živnosti, obor činnosti „Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti“.

Důvodem je, že obor činnosti volné živnosti je tematicky příliš rozsáhlý a ve výsledku jinak zaměřený - živnostníci se věnují převážně lektorské činnosti.

Vázaná živnost se ukázala být nejčastěji spojená s hlídáním dětí ve smyslu docházení hlídající osoby do domácnosti v nepravidelných intervalech, rodiny si tyto osoby vzájemně doporučují, subjekty nejsou nikde organizovány, nemají např. společnou webovou stránku, kde své služby nabízejí apod. Nejedná se tedy o veřejná či soukromá zařízení, kam jsou děti umísťovány pro pravidelnou péči. Tyto informace byly zjištěny po oslovení subjektů, které do této kategorie spadají, a po společné diskusi se zadavatelem bylo dohodnuto, že informace od těchto subjektů nejsou relevantní pro výpočet hodnoty indikátoru.

Databáze vytvořená pro 1. vlnu výzkumu obsahuje celkem 602 v současné době aktivních zařízení, největší podíl zastávají mateřské školy.

POZN: Z databáze byla vyřazena MŠ Šrobárova a MŠ Na Bulovce – jedná se totiž o zařízení, která fungují částečně jako tzv. babysitting – hlídají děti umístěné v nemocnici. Jejich počty se mohou měnit i několikrát denně dle aktuální potřeby nemocnice, pod kterou spadají.

2. Dotazník a průvodní dopis

Při tvorbě databáze zároveň probíhala i tvorba dotazníku a průvodního dopisu, který byl využíván při oslovení respondentů jako záruka pravosti výzkumu. Dopis/žádost o zapojení do šetření byl sestaven společně za realizátora výzkumu a jeho zadavatele. V rámci obdobných šetření se tento postup jeví jako velmi užitečný a zvyšující návratnost. Respondenti tak získají dojem vlastní důležitosti pro výzkum a také se tím zvyšuje serióznost výzkumu.

Finální podoba dotazníku obsahuje 3 otázky:

- Kolik dětí do 3 let navštěvuje Vaše zařízení k červnu letošního roku (2017/2019/2022)?
Dítětem do 3 let máme na mysli dítě, které dovrší 3 roky svého věku 1. července nebo později.
Za „navštěvující“ je považováno takové dítě, které je umístěno ve Vašem zařízení pravidelně alespoň jeden den v týdnu.
- Kolik dětí do 3 let, které navštěvují Vaše zařízení, má trvalé bydliště na území Prahy?
- Je něco, co Vás v rámci Vaší profesní činnosti trápí, s čím se potýkáte při péči o děti mladších 3 let, a Hlavní město Praha by Vám mohlo být v řešení nápomocno? – nepovinná otázka pro respondenta (nemusí odpovědět)

Metodologie sběru dat v 1. vlně

V první fázi sběru dat proběhlo oslovení respondentů (zařízení péče o děti) online formou. Všem ředitelům/zástupcům ředitele, u kterých se v rámci tvorby databáze podařilo zjistit emailový kontakt, byl zaslán email s průvodním dopisem deklarujícím spolupráci HMP a STEM/MARK, jehož součástí byl i přímý link odkazující na dotazník připravený na zabezpečeném webu STEM/MARK.

Takto se podařilo oslovit 99 % respondentů. Na vyplnění dotazníku byla stanovena lhůta. Po jejím uplynutí byli respondenti osloveni ještě jednou, opět formou emailu, jako připomenutí.

Na emailovou žádost o vyplnění dotazníku celkem odpovědělo 262 ředitelů/zástupců. Někteří nevyplnili údaje do online dotazníku, ale rovnou odpovídali emailem.

Respondenti, kteří nereagovali na emailové oslovení, byli telefonicky osloveni ve druhém kroku, spolu s těmi, na které se nepodařilo získat emailový kontakt. Respondenti měli 2 možnosti, jak data sdělit. Buď mohli odpovědět přímo telefonní operátorce, nebo obdrželi opakované zaslání online dotazníku.

Během této fáze:

- 9 respondentů přímo odmítlo požadované údaje sdělit (tyto jsme již znovu nekontaktovali)
- 31 respondentů zvolilo možnost poslat znovu email s online dotazníkem, dalších 21 respondentů uvedlo, že email již dříve zaregistrovali a odpoví na něj dodatečně
- na telefonickou žádost odpovědělo celkem 261 ředitelů/ zástupců

U respondentů, u kterých nebyl účinný žádný z předchozích kroků oslovení, byl na adresu poslán tazatel s úkolem navázat kontakt. Tato metoda oslovení se však neukázala jako účinná, navázání kontaktu a získání potřebných odpovědí se touto metodou neosvědčilo. Ve většině případů na udané adrese nebyly žádné informace odkazující na zařízení, které by na adrese mělo působit. U menšího počtu zařízení určitá forma působení zařízení na adrese byla, ale nikdo zde nebyl zastížen.

3. Response rate

Z celkového počtu 602 zařízení, byla oslovena všechna. Od 64 respondentů se nepodařilo získat žádnou odpověď, protože se je buď nepodařilo žádným způsobem kontaktovat, nebo odpovědět přímo odmítlo.

	Osloveno	Odpovědělo
Mateřské školy	445	415
Dětské skupiny	60	54
Mikrojesle	3 (ostatní nejsou ještě v provozu)	2
Jiná zařízení	93	66

Celková response rate je tedy tvořena odpověďmi od 537 zařízení z 602, a činí **89 %**.

4. Popis průběhu sběru dat

Přípravná část terénního sběru dat: 1. - 8. 6. 2016

Sběr dat: započal dle plánu dne 8. 6., dotazník byl k vyplnění přístupný respondentům do 30. 6. 2017

Celý průběh sběru dat zajišťoval pracovník v centrále společnosti, který koordinoval a průběžně monitoroval průběh sběru dat v terénu. Odpovědný pracovník byl v každodenním kontaktu s vedoucím výzkumu ve STEM/MARK, aby byla zajištěna neustálá kontrola a informace o situaci sběru dat, dosud zjištěných výsledcích, případně o organizačních problémech, které byly neprodleně řešeny.

V rámci STEM/MARK probíhaly pravidelné tzv. briefy (pracovní schůzky členů realizačního týmu), zejména ve fázi přípravy výzkumu a v průběhu sběru dat, kde byli všichni členové týmu informováni o aktuální situaci, byly řešeny případné problémy a reagovalo se na nově vzniklé situace.

ZHODNOCENÍ ŠETŘENÍ

Z celkového hlediska lze jako nejproblematičtější část šetření vyhodnotit tvorbu databáze. STEM/MARK při tom vycházel z veškerých veřejně dostupných základních zdrojů, dále také z informací vyžádaných z oborově příslušných institucí. Prvním ze zdrojů byl rejstřík MŠMT, který měl suplovat databázi existujících mateřských škol na území Hlavního města Prahy. Tato databáze posloužila jako dobrý start, ovšem její údaje (především kontaktní informace) nejsou aktuální. Stejně tak se nejedná o kompletní databázi mateřských škol. Při mapování dalších zdrojů (především webových stránek shrnujících možnosti umístění dětí mladších než 6 let do zařízení péče o děti) byly nalezeny další subjekty především v soukromém sektoru. Při přípravě databáze bylo zvažováno zařazení také neziskového sektoru se zaměřením na péči o děti. Zařízení, která se podařila dohledat, však nebyla celoročně fungující, šlo o sezónně působící subjekty. Jako příklad lze uvést Ekoškolkou – dětskou skupinu otevřenou pravidelně, avšak pouze v období duben - květen. Jiné subjekty v neziskovém sektoru nebyly nalezeny. Totéž platí pro lesní školky.

Při tvorbě databáze dětských skupin a mikrojeslí byl využit portál MPSV, konkrétně přímo webová stránka dětských skupin (<http://www.dsmpsv.cz>) a mikrojeslí (<http://mikrojesle.mpsv.cz>). Tyto údaje však nesouhlasí s jinými nalezenými subjekty přímo na stránce MPSV (<http://www.mpsv.cz/cs/20981>). Proto je ve výsledné databázi dětských skupin více, než bylo plánováno a mikrojeslí naopak výrazně méně. Projekt mikrojeslí je relativně nový a oslovena byla pouze již fungující zařízení.

V průběhu sběru dat se ukázalo, že volba června jako měsíce sběru není příliš vhodná. S ohledem na náročnou administrativní činnost spojenou s koncem školního roku bylo získání informací od představitelů zařízení náročné, dotazované osoby zatěžovalo a jak samy respondenti sdělovali, v jiném období školního roku by bylo vhodnější. Více respondentů si z momentálního nedostatku času přálo opakovaně zaslat email. Tito respondenti tvoří podstatnou část zařízení, od kterých se nepodařilo získat odpovědi.

Negativně byla ze strany respondentů hodnocena, a to zejm. u městských školek, realizace této formy zjišťování údajů. Podle jejich slov i tato čísla jsou součástí pravidelného výkaznictví a jsou zadavatelem jinde dohledatelná. Respondenti považují toto šetření za zbytečné plýtvání penězi. Pro příští vlny sběru dat by bylo vhodné připravit argumentaci, která nám pomůže respondentům vysvětlit a objasnit rozdíl mezi údaji z povinného výkaznictví a tímto šetřením.

VÝPOČET HODNOTY INDIKÁTORU

Pro výpočet hodnoty indikátoru bylo třeba nejdříve vyhodnotit výsledky šetření a stanovit tak počet dětí do 3 let, žijících trvale na území Hlavního města Prahy, umístěných v některém ze zařízení péče o děti.

V 537 zařízeních (tedy 89 % všech zařízení uvedených v databázi) je dle odpovědí získaných v šetření umístěno 1 408 těchto dětí. Pokud bychom přepočítali počet dětí na 100 % subjektů v databázi, dostaneme celkový počet 1 578 dětí.

(Tento přepočtený údaj o počtu dětí odpovídá situaci, kdy nebereme v úvahu jednotlivé typy zařízení. Jedná se tedy o jednoduchý přepočet na 100 % při celkové response rate 89 %. Údaj má za cíl ukázat, že zahrnutí typu zařízení do výpočtu má významný vliv na údaj o celkovém počtu dětí v zařízeních. V tomto údaji není brán zřetel na fakt, že většinu vzorku tvoří mateřské školy, které obvykle nepřijímají děti pod 3 roky (z různých důvodů); naopak když tento ohled bereme, celková hodnota indikátoru je vyšší, protože uvažujeme vyšší číslo o počtu dětí (uvedené níže v tabulce). Tento údaj je tedy výsledkem jiného způsobu výpočtu podkladu pro indikátor a je zde uveden, abychom objasnili, proč pro výpočet indikátoru zohledňujeme typ zařízení.)

Při výpočtu hodnoty indikátoru byl brán v úvahu i typ zařízení. Toto zvýšení citlivosti při výzkumu má za následek přesnější určení hodnoty indikátoru. V průběhu výzkumu se totiž ukázalo, že různé typy zařízení přistupují k umístování dětí mladších než 3 roky rozdílně. Například v mateřských školách, které tvoří tři čtvrtiny našeho vzorku, je podle průzkumu dohromady umístěno pouze cca 35 % dětí do 3 let (výpočet: 583 dětí z celkového počtu dětí umístěných v nějakém zařízení, tj. 1677).

Většina mateřských škol (především veřejné mateřské školy ve smyslu provozované podle zákona 531/2004 Sb.) děti do 3 let vůbec nepřijímá – jako důvod uvádějí, že pro ně nemají místo a často bojují s tím, aby umístily alespoň děti 3 a 4 leté. Dále jim také chybí řádně vyškolený personál, který by byl schopný se o mladší ne tak samostatné děti postarat. Dětské skupiny jsou naopak často otevřeny i mladším

dětem, stejně tak mikrojesle. Klasické jesle jsou pak primárně určeny hlavně pro děti do 3 let – tedy pro děti, které by ještě nebyly do mateřské školy přijaté.

Výsledky průzkumu

Z toho důvodu je celkový výpočet založen na následujících číslech:

	Počet dětí (sebráno)	Počet zařízení, která odpověděla	Počet dětí (přepočten na 100 %)
Mateřské školy	542	93 %	583
Dětské skupiny	426	90 %	473
Mikrojesle	19	66 %	28
Jiná zařízení	421	71 %	593
CELKEM	1 408		1 677

Z průzkumu tedy vyplývá, že celkem je v Praze v zařízeních péče o děti umístěno 1 677 dětí ve věku do 3 let, které mají trvalé bydliště na území HMP.

1. Počet dětí do 3 let v populaci

Následující tabulka vychází z posledních aktuálních dat Českého statistického úřadu¹. Údaje jsou platné k 31. 12. 2016. Vzhledem k tomu, že počet dětí v každé z uvedených věkových kategorií je zhruba stejný, lze předpokládat, že přesto, že průzkum probíhal v červnu 2017, budou údaje poměrně aktuální.

Věk dítěte	Počet obyvatel (území HMP)
0 let	14 950
1 rok	14 996
2 roky	14 914
CELKEM	44 860

Celkový počet dětí do 3 let věku žijících na území Hlavního města Prahy je 44 860.

¹ Zdroj: Český statistický úřad:
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=30845>

---

2. Hodnota indikátoru 5 00 10

Počet 44 860 tvoří 100 % dětí do 3 let věku. Z těchto je v některém zařízení pro péči o děti umístěno 1 677 z nich. **Hodnota indikátoru 5 00 10 činí 3,74 %.**

Nízká hodnota odpovídá tomu, že tři čtvrtiny vzorku tvoří mateřské školy, které tak malé děti neumísťují. Určitým faktorem je také termín sběru dat – děti, které v září nastoupí do zařízení jako dvouleté většinou v červnu dosáhnou věku tří let. Dále je výsledek také ovlivněn tím, že ze vzorku byla vyřazena živnostenská oprávnění. Oslovené subjekty tak byly pouze zařízeními, kam může rodič na určitou dobu umístit dítě, nebyl do nich započítáván případ, kdy osoba, která dítě „hlídá“, dochází přímo do rodiny, ani žádné agentury, které hlídání zajišťují.

REALIZAČNÍ TÝM STEM/MARK

Sběr dat, terénní práce, zpracování dat: Jana Proboštová, analytik

Vedení výzkumu: Kateřina Tučková, vedoucí výzkumných projektů